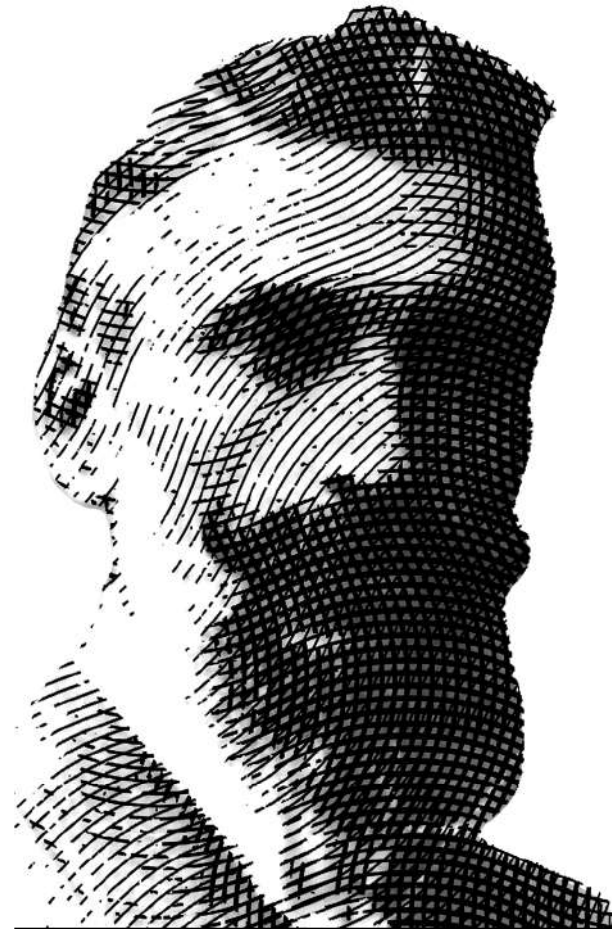

IULIU NEAGU-NEGULESCU

Carismatic, idealist, cu o privire trează și cu voință revoluționară, îl întâlnim pe Iuliu Neagu încă din primii săi ani de tinerețe în mișcarea muncitorească din România.

Va deveni un neobosit propagator și organizator al anarhismului și al sindicalismului revoluționar. Pe lângă activitatea practică de înființare a sindicatelor revoluționare și a cooperativelor muncitorești, țărănești și de consum, s-a dedicat, de asemenea, muncii de emancipare și publicisticii. Conferințele, articolele, broșurile și numeroasele publicații pe care le-a scos sau la care a contribuit i-au definit întreaga existență.

Cu Arimania sau Țara Buneiînțelegeri, apărută în 1923, va zugrăvi pentru prima oară în România "utopia" anarho-sindicalistă a unei societăți libere pentru toți.

Pagini Libere este o editură anarhistă.

Suntem un colectiv descentralizat, autonom și organizat non-ierarhic. Scopul nostru este acela de a oferi publicații (cărți, broșuri, fanzine etc.) în limba română și, uneori, în alte limbi, în ideea de a populariza și inspira viziuni și practici alternative la sistemul actual, capitalist și autoritar.

Tradiția libertară a fost întotdeauna una în care pamfletele, tipăriturile clandestine și materialele tipărite rapid și pe ascuns au circulat liber, neîngrădit. Continuând această tradiție, materialele publicate de către Editura Pagini Libere pot fi folosite, adaptate sau modificate de către oricine dorește acest lucru, însă nu cu un scop comercial. Cerem, pe cât posibil, persoanelor care folosesc materialele publicate de noi sau părți din acestea să specifice, într-o formă neintruzivă, sursa de unde au preluat materialele respective.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

Colectivul Pagini Libere este conștient de impactul ecologic al cărților în format fizic, așa că îți reamintim:

Împarte

Cu cei dragi, din familie sau comunitate, cărțile tale.

Donează

Cărțile de care crezi că nu mai ai nevoie.

Nu arunca

O carte, oricât de deteriorată, nu se aruncă niciodată.

Repară

Fă-ți timp pentru a repara o carte și dă-i șansa ca ea să lumineze mintea altor oameni.

Nu cumpăra ce nu ai nevoie

Nu cumpăra cărți doar de decor.

Cumpără numai ceea ce te interesează cu adevărat.

Au apărut deja

BROȘURI în limba:

Română

Adrian Tătăran – Panait Mușoiu

Andie Nordgren – Anarhia relațională
(introducere de *hopancarusel*)

Colin Ward – Anarhismul ca teorie a organizării

CrimethInc – *Vot vs. Acțiune Directă*
Cristian-Dan Greco – Csipike – piticul comunist

Dennis Fox – Anarhism și psihologie

Necunoscut – Slogane din mai 68

Emma Goldman – Nu există Comunism în URSS

Giorgio Agamben – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate

Martin Veith – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu

Mihail Bakunin – Catehism revoluționar

Murray Bookchin – Municipalismul libertar

Robert Graham – Ideea generală a Revoluției la Proudhon

Vlad Brătuleanu – Anarhismul în România

Maghiară

Giorgio Agamben – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig

Murray Bookchin – Libertárius municipalizmus

Engleză

Cosmin Koszor-Codrea – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century

Cristian-Dan Greco – Csipike – the Communist Pipsqueak

Vlad Brătuleanu – A Brief History of Anarchism in Romania

CĂRȚI în limba:

Română

Iuliu Neagu-Negulescu – Arimania

Mihail Bakunin – Dumnezeu și Statul

Carismatic, idealist, cu o privire trează și cu voință revoluționară, îl întâlnim pe Iuliu Neagu încă din primii săi ani de tinerețe în mișcarea muncitorească din România. Va deveni un neobosit propagator și organizator al anarhismului și al sindicalismului revoluționar. Pe lângă activitatea practică de înființare a sindicatelor revoluționare și a cooperativelor muncitorești, țărănești și de consum, s-a dedicat, de asemenea, muncii de emancipare și publicisticii. Conferințele, articolele, broșurile și numeroasele publicații pe care le-a scos sau la care a contribuit i-au definit întreaga existență. Cu *Arimania sau Țara Buneiînțelegeri*, apărută în 1923, va zugrăvi pentru prima oară în România “utopia” anarho-sindicalistă a unei societăți libere pentru toți.

Avem, prin urmare, destule motive întemeiate să-i acordăm acestui revoluționar prețuirea cuvenită. Totuși, anumite note critice nu pot fi nici ele evitate. Viața lui Neagu-Negulescu și parcursul său de militant nu au fost liniare sau neproblematic. Astfel, de pildă, pentru o perioadă de timp a îndemnat către direcții care ar fi putut duce la destrămarea unității celor care luptau împreună pentru justiție socială.

Ce mai știm acum despre acest revoluționar și despre rolul său în mișcarea anarhistă și socialistă din România? Și, mai ales, mai pot viața și activitatea lui să inspire o nouă înțelegere și noi idei celor care astăzi luptă pentru eliberarea de exploatare și dominație?

Neagu-Negulescu este unul dintre cei care vor purta sicriul lui Gheorghiu.

1915 | La Șerbănești (Dorohoi) Iuliu Neagu publică împreună cu tovarăsa sa de viață, Lucreția Bălănescu, revista sociologică lunară *Documente omenești*.

1916 | România intră în Primul Război Mondial. Sunt interzise și cenzurate numeroase ziare critice la adresa guvernului. Printre acestea și *Revista Ideei*. În multe orașe izbucnesc proteste împotriva războiului și împotriva creșterii costurilor de trai.

1919 | Apare volumul *Povestiri cenzurate*.

Colaborează la ziarul *Bunul tovarăș* din Brăila.

Iuliu Neagu-Negulescu devine editor al ziarului *Muncitorul Socialist*, publicație a Partidului Socialist din România.

1920 | Iuliu Neagu-Negulescu activează ca secretar sindical în Comisia Locală a Sindicatelor din Valea Prahovei. Din această poziție va sprijini luptele muncitorilor. Ține discursuri în timpul grevelor și este unul dintre organizatorii grevei generale a muncitorilor petroliști.

Este membru fondator al Universității Populare Socialiste din Câmpina, unde va ține prelegeri și lecturi.

Apare lucrarea sa teoretică fundamentală *Factorii revoluției sociale*.

1921 | În luna mai, Iuliu Neagu-Negulescu participă la București ca delegat

la congresul de constituire al Partidului Comunist din România. În luările sale de cuvânt vorbește în favoarea libertății presei și pentru o educație emancipatoare.

Atunci când, în cadrul congresului, se ia decizia aderării la Internaționala Comunistă, autoritățile aprobă intervenția în forță a Poliției și a Jandarmeriei. 271 de delegați și participanți sunt arestați și duși la închisoarea Văcărești, printre ei aflându-se și Neagu-Negulescu. Nu va fi eliberat decât în decembrie.

1923 | Apare la Brăila utopia anarho-sindicalistă *Arimania sau Țara Buneiînțelegeri*, scrisă în închisoare.

1924 | Lucrarea programatică a sindicalistului francez Hubert Lagardelle (1874-1958), *Sindicalismul*, apare la editura „Cultura Socială” în traducerea lui Iuliu Neagu-Negulescu.

1930 | *Haiducii* de Panait Istrati apare pentru prima oară în România în traducerea lui Iuliu Neagu-Negulescu.

1935 | Iuliu Neagu-Negulescu se mută la Brașov. Acolo va avea o tavernă și va publica din nou un ziar cu titlul *Vremuri noi*.

1940 | Iuliu Neagu-Negulescu moare la vârsta de 62 de ani la Brașov.

mai departe activitatea în cadrul CGSR, în timp ce o altă parte, adică cei apropiați de Iuliu Neagu-Negulescu, se va constitui ca tendință organizată separat. În martie, aceștia se vor asocia cu grupul naționalist și antisemit „Ginta Latină”, împreună cu care vor scoate ziarul *Poporul Muncitor*.

Apariția publicației este întâmpinată cu ostilitate de către mișcarea muncitorească socialistă, iar Ștefan Gheorghiu respinge categoric încercarea celor de la *Poporul Muncitor* de a-l înregimenta fără voia sa. Însă aripa naționalistă și cea sindicalist-internaționalistă de la *Poporul Muncitor* acționează, de fapt, separat. Sindicaliștii reușesc să înființeze la Braïla și Galați uniuni muncitorești internaționaliste și sindicaliste. De asemenea, ei critică tactica și structura CGSR, dominată de social-democrați. Liderii marxiști de la *România Muncitoare*, ca I.C. Frimu (1871-1919) și M.Gh. Bujor (1881-1964) reacționează cu ostilitate și încearcă să-l discrediteze pe Neagu-Negulescu, pe care-l acuză de trădare.

Urmează în august dispariția *Poporul Muncitor*.

Pentru prima dată sindicaliștii se prezintă în mod independent în fața publicului și scot singuri un ziar anarho-sindicalist cu acoperire națională, *Mișcarea Socială*.

Iuliu Neagu-Negulescu se mută la Braïla. Aici și la Galați va desfășura o intensă activitate.

Iuliu Neagu-Negulescu este delegatul oficial al sindicatului chelnerilor la congresul general al sindicatelor. Funcționarii social-democrați îi refuză participarea.

1912 | Neagu-Negulescu se implică în editarea celei de-a doua serii a ziarului anarho-sindicalist/anarho-comunist *Vremuri noi*. Adresa redacției din București este, de fapt, adresa lui Panait Mușoiu. O primă serie apăruse în 1908 la Ploiești.

În colecția de cărți și broșuri a *Revistei Idei* apare textul edificator al fostului secretar al sindicatului francez CGT, Paul Louis, intitulat *Sindicalismul francez*. Cu un tiraj important și o largă răspândire, textul va fi tradus în românește de Neagu-Negulescu.

1913 | În cursul anului se împacă cu Ștefan Gheorghiu și publică un articol în ziarul de orientare sindicalistă *Tribuna Transporturilor*, editat de Gheorghiu.

1914 | La congresul CGSR și al Partidului Social-Democrat, mai mulți delegați se lansează într-o critică severă la adresa lui Neagu-Negulescu și a pozițiilor sale. Din cauza rolului său la *Poporul Muncitor* și a convingerilor sale sindicaliste, aceștia doresc să se distanțeze de el, considerându-l „în afara mișcării muncitorești”. Alți delegați îl susțin și cer pluralism socialist în cadrul CGSR.

La 9 martie este înmormântat Ștefan Gheorghiu. Câteva mii de muncitori îndoliați se adună în București și Ploiești. Iuliu

Un fiu de țăran devine anarhist

Iuliu Neagu se naște într-o familie țărănească numeroasă și săracă din micul sat buzoian Meteleu (azi Scutelnici). Va fi astfel expus încă din copilărie nedreptăților inerente unei societăți împărțite în clase. Atât disprețul pentru oameni al preoților ortodocși – care numeau bolile celor mulți “pedepse dumnezeiești”, primite pentru presupuse “păcate”, considerându-le, prin urmare, “juste” – cât și condițiile îngrozitoare de lucru și de trai, orele nesfârșite de muncă grea necesare procurării hranei, l-au împins pe Iuliu Neagu încă de foarte tânăr să pună la îndoială acest sistem și, totodată, să caute dreptate. I-a fost cunoscută, de asemenea, puterea autorităților statului și a proprietarilor de pământ, boierii, care se îndreptau frecvent împotriva țăranilor și a familiilor lor. În timp ce recolta și puținii bani le erau luați de colectorii de taxe, de cămătari și de jandarmi, țăranii, rămași și fără puținelul câștig al muncii lor, erau lăsați flămânzi și înfrigurați, trăind mereu cu grija zilei de mâine. Din punct de vedere al dreptului însă, teroarea “domnilor” era legitimă și “în acord” cu legea. Iuliu Neagu nu a putut accepta aceste nedreptăți. Mintea sa deschisă, solidaritatea și dragostea sa pentru cei asupriți îl vor îndrepta de foarte tânăr către socialiști.

În cadrul mișcării socialiste din anii 1890, curentul anarhist a format o parte însemnată și activă, anarhiștii publicând în toată această perioadă propriile lor reviste și broșuri¹. Ei vor formula critici fundamentale la adresa religiei și a statului, vor pleda pentru înființarea de școli libere și raționale, vor răspândi ideea autoinstruirii și a necesității emancipării celor oprimați prin dobândirea de cunoștințe. Cel puțin parțial – de exemplu prin broșuri și prin organizarea de cercuri de lectură – anarhiștii vor ilustra ei înșiși aceste practici, luând astfel lucrurile în propriile mâini. Anarhiștii s-au aflat,

1. A se vedea: „Wie wurden Anarchismus und Syndikalismus in Rumänien verbreitet?” [Cum au fost răspândite în România anarhismul și sindicalismul?], în Martin Veith, *Unbeugsam - ein Pionier des rumänischen Anarchismus - Panait Mușoiu* [Neclintit – un pionier al anarhismului românesc – Panait Mușoiu], Verlag Edition AV, Lich, 2013, p. 41 și următoarele.

de asemenea, și în fruntea apelului revoluționar „pământ pentru țărani!”. Ulterior, această revendicare publică a fost interzisă de către stat, iar grupurile și cercurile socialiste și anarhiste care pledau în favoarea împărțirii terenurilor către țărani au fost persecutate brutal, unii dintre cei implicați fiind chiar expulzați din țară².

Approape de Buzău, la Focșani, exista pe atunci o grupare anarhistă destul de activă. La Focșani a apărut în 1884 pentru prima dată în limba română lucrarea lui Mihail Bakunin (1814-1876), *Dumnezeu și statul*, iar în 1891 va fi scos aici ziarul *Răzvrătirea*, de orientare anarho-comunistă și având la bază ideile anarhistului rus Piotr Kropotkin (1842-1921). Toate acestea au contribuit într-o oarecare măsură la conturarea ideilor lui Iuliu Neagu. Tot în această perioadă îl va întâlni și pe unul dintre cei aflați în prima linie a mișcării socialiste, publicistul Panait Mușoiu (1864-1944), un anarhist idealist, popular în mediile muncitorești și care susținea lupta de clasă. Cei doi s-au împrietenit, iar în anii care au urmat au lucrat deseori împreună, constructiv și statornic, susținându-se reciproc.

Situația din România la vremea respectivă a dus la organizarea comună a socialiștilor, marxiștilor și anarhiștilor datorită slăbiciunii lor ca grupuri separate. În 1893 a luat ființă astfel Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România (PSDMR). Iuliu Neagu i se va alătura, devenind un membru activ. În 1895, la vârsta de numai 17 ani, va fi ales în Consiliul General al partidului.

Iuliu Neagu a învățat să citească și să scrie în familie. În mod clar însă, ideile anarhiste și socialiste nu i-au fost potrivnice sau dăunătoare, căci va ajunge să amenajeze în modesta casă țărănească a familiei sale o mică bibliotecă anarhistă. Va învăța, de asemenea, limba franceză, din care va traduce ulterior o seamă de texte importante. De altfel, ziarele și publicațiile anarhiste franceze circulau pe atunci în număr mare în România, oferind informații despre subiectele importante ale zilei și prezentând în țară pozițiile de principiu ale anarhiștilor legate

2. Pentru un rezumat, a se vedea Martin Veith, *Militant! Ștefan Gheorghiu und die revolutionäre Arbeiterbewegung Rumäniens* [Militant! Ștefan Gheorghiu și mișcarea muncitorească revoluționară din România], Verlag Edition AV, Lich, 2015, p. 22.

(1842-1921), *Vremuri noi*. Traducerea îi aparține lui Iuliu Neagu.

1900 | Iuliu Neagu devine corespondent al săptămânalului anarhist francez *Les Temps Nouveaux*. Va trimite periodicului note despre situația din România și despre mișcarea anarhistă din țară.

Panait Mușoiu înființează la București publicația anarhistă lunară *Revista Ideei*. Aceasta rămâne până astăzi cea mai longevivă publicație anarhistă apărută în România. Iuliu Neagu face parte din redacția revistei.

1900 – 1901 | Cam în această perioadă trebuie să fi avut loc și căsătoria lui cu femeia datorită căreia își va schimba numele în Iuliu Neagu-Negulescu. Este probabil vorba de Neli Negulescu din Ploiești.

1902 | Apare volumul său de povestiri *Tradiții. Icoane din nord*.

Colaborează la prima serie a săptămânalului socialist *România Muncitoare* (1902), care apărea la București. Aici va trimite relatări de la întâlnirile sindicale și va contribui cu articole teoretice.

Cel târziu în această perioadă Iuliu Neagu-Negulescu o va cunoaște pe Lucreția Bălănescu. Cei doi vor forma un cuplu, vor avea mai mulți copii și vor lucra împreună în cadrul curentului anarho-sindicalist. Tot împreună vor face traduceri și vor edita diverse publicații.

1903 - 1910 | Activitate intensă de agitație dusă de Neagu-Negulescu în toată

țara în favoarea organizării sindicale și pentru înființarea de cooperative de către muncitori și țărani. Ca centru de greutate al activităților sale se conturează orașele Ploiești și Câmpina. În Câmpina participă la înființarea unei școli libere și a unei cooperative de consum. Distribuie scrieri anarhiste și socialiste. Autoritățile statului supraveghează activitățile lui Neagu-Negulescu. Ministerul de Interne și serviciile de informații îl consideră drept „curierul întregii mișcări socialiste și libertare din țară”. Se dau ordine pentru stricta sa supraveghere.

1907 | Răscoala țărănească. Peste 11.000 de țărani sunt masacrați de armată și sate întregi sunt complet distruse.

Valul de represiune atinge și mișcarea muncitorească.

Pe baza „legii străinilor” sunt expulzați din țară peste 880 de socialiști și de anarhiști.

1909 | Apare în colecția de cărți și broșuri a *Revistei Ideei* nuvela *Flăcări năbușite* de Neagu-Negulescu, în care este prezentată reprimarea răscoalei țărănești din 1907.

1911 | Marginalizarea și încercarea de suprimare de către funcționarii marxiști a tendințelor socialiste și anarhiste de la *România Muncitoare* și din cadrul federației sindicale Comisia Generală a Sindicatelor din România (CGSR) vor duce la o ruptură între anarhiști și socialiști. O parte dintre cei aflați în jurul lui Ștefan Gheorghiu își va continua

Repere cronologice*

*Această cronologie nu are pretenția de a fi exhaustivă. Asupra vieții și activității lui Neagu-Negulescu încă se fac cercetări.

1878 | Se naște într-o familie de țărani, în micul sat Meteleu (azi Scutelnici) din județul Buzău, Iuliu Neagu.

1895 | În această perioadă Iuliu Neagu va face cunoștință cu anarhistul și publicistul Panait Mușoiu (1864-1944). Cei doi se vor împrieteni și, ulterior, vor lucra de multe ori împreună.

La vârsta de 17 ani Iuliu Neagu este ales membru în Consiliul General al Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România (PSDMR).

1897 | Apare la București săptămânalul socialist-anarhist *Mișcarea Socială*. În afară de Panait Mușoiu și de Panait Zosin (1873-1942), printre redactorii îl găsim și pe Iuliu Neagu.

Se înscrie și este student la Universitatea Liberă din Bruxelles. Aici preda, printre alții, geograful și anarhistul Élisée Reclus (1830-1905).

1898 | Iuliu Neagu publică la Meteleu ziarul anarhist și al luptei de clasă, *Sociala*.

1899 | În casa părintească din Meteleu înființează o bibliotecă anarhistă și, împreună cu câțiva prieteni, lucrează la traduceri ale clasicii anarhiști în limba română. Aceste activități nemulțumesc autoritățile. În octombrie jandarmii îi percheziționează locuința. Unii dintre cei aflați acolo la acel moment și câțiva membri ai familiei lui Neagu sunt răniți. Sunt confiscate manuscrise. Autoritățile declară că locuința lui Neagu este „centrul mișcării anarhiste din România”.

După ce majoritatea liderilor din conducerea PSDMR („generoșii”) trec la național-liberali, mișcarea muncitorească organizată se destramă.

Împreună cu Ștefan Gheorghiu, Iuliu Neagu va începe reconstrucția mișcării muncitorești. Ambii erau profund influențați de sindicalismul revoluționar anti-autoritar.

Apare în seria de broșuri scoasă de *Mișcarea Socială* textul fundamental al geografului și anarhistului rus Piotr Kropotkin

de teme esențiale. De exemplu, scrierile lui Élisée Reclus (1830-1905), geograf, luptător al Comunei din Paris, scriitor și anarhist, au fost larg difuzate și citite în România. La fel a fost și săptămânalul *Les Temps Nouveaux*, care relata, printre altele, despre activitățile anarhiștilor din întreaga lume. Nu mai târziu de 1900, Iuliu Neagu va deveni corespondentul ziarului, unde va și trimite ocazional note despre mișcarea anarhistă din România.

Multiplele sale activități nu vor rămâne însă neobservate de autoritățile statului român. Poliția și serviciile de informații, Siguranța³, vor începe să-i supravegheze permanent corespondența și activitățile⁴. De altfel, încă din 1898, România se alăturase unei alianțe internaționale pentru „combaterea anarhismului”⁵. Autoritățile statului de atunci nu au avut, prin urmare, mari rezerve în a se folosi de raiduri, devastări, violențe, tortură și chiar de crimă împotriva mișcării muncitorești și împotriva anarhiștilor⁶.

3. A se vedea pentru detalii capitolul „Staatliche Überwachung und Repression” [Supravegherea și represiunea din partea statului], care conține o prezentare amănunțită a secțiilor Siguranței, în Veith, *Unbeugsam...*, pp. 207-212.

4. Agenții serviciilor secrete au deschis dosare pe numele lui în care au notat, de exemplu, conținutul corespondenței sale, numele corespondenților, informații despre ziarele la care colabora, detalii despre plățile pe care le făcea dar și despre activitățile sale politice și private. Căpșori ale dosarului au fost mai apoi adăugate și la dosarele altor anarhiști. A se vedea dosarul lui Panait Mușoiu în Fondul Direcției Poliției și Siguranței Generale, dosar 8/1905.

5. Alianța era aparent motivată de numeroasele atentate care făcuseră valvă în Europa la acea vreme și care erau atribuite anarhiștilor. A se vedea „Die Bekämpfung des Anarchismus durch den Staat” [Lupta statului împotriva anarhismului], în Veith, *Unbeugsam...*, pp. 143-157.

În jurul anului 1877 au început discuțiile în sânul mișcării anarhiste europene cu privire la măsurile de ripostă împotriva violențelor autorităților statului. Soldații erau trimiși în mod regulat împotriva muncitorilor aflați în grevă, asupra cărora de multe ori trăgeau și pe care îi maltratau. Anarhiști cunoscuți erau condamnați la moarte sau la ani lungi de deportare pentru articolele și discursurile lor sau pentru rolul avut în greve. Același lucru se întâmpla și cu dezertorii. În consecință, o bună parte dintre anarhiștii din Franța și Italia s-au hotărât să urmeze o nouă strategie căreia i-au dat numele de „propaganda prin fapte” sau „tiranucidul”. Cei considerați responsabili pentru crimele împotriva muncitorilor și a anarhiștilor trebuiau, credeau ei, trași la răspundere și pedepsiți, inclusiv miniștri, generali și chiar prinți și regi. Anarhiștii doreau astfel să-și răzbune, pe de-o parte, tovarășii uciși, iar, pe de altă parte, să arate poporului că și conducătorii sunt vulnerabili. Atentatele la adresa celor care țineau frâiele puterii ar fi trebuit, de asemenea, să declanșeze o revoltă socială generală care să distrugă societatea bazată pe exploatare. Acest lucru nu s-a întâmplat. A se vedea „Der Tyrannenmord” [Tiranucidul], în Veith, *ibid.*, pp. 132-133.

6. Asta sugerează, de exemplu, „moartea inexplicabilă” a muncitorului Gheorghe Stoienescu-Jelea. Acesta fusese acuzat pe nedrept de atentatul din 1909 împotriva ministrului de interne de atunci, Ion I.C. Brătianu.

„Centrul mișcării anarhiste din România”

În octombrie 1899, autoritățile vor “pune piciorul” și în casa lui Iuliu Neagu. Acesta va relata întâmplarea într-o corespondență trimisă la *Les Temps Nouveaux* în ianuarie 1900:

Săptămâna trecută, tatăl meu, mama mea, două dintre surorile mele, tovarășul Ștefănescu și alți șase bărbați din satul meu au fost chemați în fața tribunalului din Buzău. Crima noastră? Faptul de a fi socialiști anarhiști și de a-i fi ultragiat pe reprezentanții autorității. Adevărul este că în luna octombrie autoritățile regionale și comunale au dorit să-mi pătrundă în domiciliu pentru a descoperi, spuneau ei, „centrul mișcării anarhiste române”, și că eu, cu întreaga mea familie, ajutați de câțiva bărbați din sat, am reușit să-i împiedicăm pe acești ticăloși să-și îndeplinească planul de a-mi confisca biblioteca și de a-l aresta pe tovarășul Ștefănescu, care stătea la mine de ceva vreme. Au reușit totuși să ne fure *Anarhia* lui Kropotkin și manuscrisul traducerii în românește, făcută de tovarășul Ștefănescu. Brutele în albastru, jandarmii, s-au folosit de săbii și au rănit-o pe mama mea și pe una dintre mătușile mele [...].⁷

Începând cu luna februarie a anului 1898, Neagu a început să scoată la Meteleu ziarul anarhist și al luptei de clasă, *Sociala*. Publicația devenea astfel succesoarea directă a săptămânalului anarho-socialist *Mișcarea socială*, care-și încetase apariția la sfârșitul lui 1897 și care, de altfel, ar merita citit și astăzi⁸. La această “foaie” apărută în București a contribuit statornic, alături de Panait Mușoiu și de medicul Panait Zosîn (1873-1942), anarhist pe atunci, și Neagu. Săptămânalul *Mișcarea socială* a fost, în plus, și cel mai citit ziar socialist din România la acea vreme și se adresa în principal muncitorilor, țăranilor și femeilor. În paginile sale era criticat parlamentarismul și era popularizată „acțiunea directă”, adică afirmarea și promovarea intereselor lucrătorilor în mod direct și fără intervenția vreunei medieri “din afară”. Ca instrumente ale acțiunii directe ar putea fi amintite greva, boicotul (de pildă al mărfurilor și al produselor) sau sabotajul. Necesitatea revoluției sociale pentru crearea unei societăți noi și libere, a unei

Martin Veith (n. 1972) este muncitor, cercetător și publicist în presa anarho-sindicalistă și anarhistă. Studiile și articolele sale privesc mișcarea anarho-sindicalistă din Germania, istoria anarhismului și a sindicalismului din România dar și mișcările anarhiste împotriva războiului. A publicat în Germania două volume despre anarhiștii români și despre mișcarea muncitorească revoluționară, unul dedicat lui Panait Mușoiu și celălalt lui Ștefan Gheorghiu. Este, de asemenea, membru activ al „Institut für Syndikalismusforschung” [Institutul pentru studierea sindicalismului]: www.syfo.info.

7. J. Neagu, „Roumanie”, *Les Temps Nouveaux*, nr. 37, anul V, 1900, p. 3.

8. A se vedea pentru detalii capitolul „Mișcarea socială”, în Veith, *Unbeugsam...*, pp. 121-142.

manualele școlare, pentru ca astfel tinerele generații să aibă acces la istoria popoului asuprit și exploatat din propria țară. Însă, de vreme ce o parte dintre aceste texte reflectă, de asemenea, rezistența, lupta și în parte reușitele celor oprimați, cu siguranță că acest lucru nu se va întâmpla prea curând.

Incapacitatea capitalismului de a eradica sărăcia, corupția, nedreptatea și mizeria și neputința lui de a permite tuturor oamenilor să ducă o viață demnă și liberă, pot să inspire căutarea unor alternative emancipatoare și eliberatoare. Prin urmare, sunt convins că articolele, experiențele, scrierile și ideile lui Neagu-Negulescu ne-ar putea fi de folos pentru a răspunde problemelor lumii actuale.

Acest text a apărut ca studiu introductiv în ediția din 2018 a utopiei lui Iuliu Neagu-Negulescu, *Arimania sau Țara Buneiînțelegeri*.

Fără solidaritatea și sprijinul lui Adrian Tătăran, Mareike Katchourovskaja, Maria-Lidia și Mihai Codreanu, textul de față nu ar fi fost posibil. Vă mulțumesc pentru asta!

Martin Veith

societăți socialist-anarhiste era o altă temă discutată îndelung în paginile *Mișcării sociale*.

Sociala va avea aceeași orientare a conținutului. În editorialul primului număr, Iuliu Neagu formula deja viziunea anarhistă a unei viitoare societăți libere, zugrăvite în detaliu doar peste 23 de ani, în utopia sa, *Arimania*. Iată că încă de pe atunci el vorbea despre „o societate a bunei înțelegeri”. Revoluția socială, în viziunea sa, trebuia să aducă „iluminare” (cunoaștere) și să distrugă lumea actuală, construită pe exploatare și dominație: „Și peste ruinele ei, din care nici o piatră peste piatră nu va rămâne, se va întemeia măreț «cetatea bunei înțelegeri», unde nu va ființa nici serv, nici stăpân, nici bărbat, nici femeie, ci va ființa omul în toată măreția lui. Acesta ni-i idealul.”⁹

Ziarul *Sociala* nu a avut viață lungă, astfel că după cinci numere, în iulie 1898, apariția lui încetează. Cu siguranță că la aceasta a contribuit și represiunea din partea autorităților, îndeosebi arestările repetate ale lui Neagu din cauza articolelor “nepotrivite” pe care le scria.

Pe de altă parte, mișcarea muncitorească din România se găsea în acel moment la un punct de cotitură. Partidul Social Democrat, care număra pe atunci câteva sute de membri, “va face implozie” în 1900. Familiile boierești și conducerea marxist-burgheză, ademenite de promisiunile vechilor partide, național-conservatorii și mai ales național-liberalii, vor arunca totul în aer pentru funcții, mandate și sinecuri. Sfârșitul mișcării muncitorești „de primă generație”, numit și „trădarea generoșilor”, a condus printre muncitorii dedicați

9. Iuliu Neagu, „Transformarea socială”, în *Sociala*, nr. 1, 15 februarie 1898.

cauzei revoluționare la furie împotriva liderilor de partid și la critica autorității centrale, iar, de cealaltă parte, la neîncrederea celor din eșaloanele superioare în propriii membri de partid. Declinul curentului social-democrat a avut ca urmare, de asemenea, sporirea influenței anarhiste și, în cele din urmă, răspândirea sindicalismului revoluționar (o mișcare a muncitorilor și a luptei de clasă, auto-organizată, federalistă și organizată democratic, de la bază). Două dintre vocile cele mai importante ale acestei tendințe au fost Ștefan Gheorghiu (1879-1914) și Iuliu Neagu.

Experiența amară a trădării îl va face pe Ștefan Gheorghiu să declare în repetate rânduri la întâlnirile muncitorilor: „Avem doar puterea noastră proprie, trebuie să avem încredere în munca noastră și în puterea noastră de a ne educa.”¹⁰

Publicistică anarhistă și agitație sindicalistă

Încă de dinainte de destrămarea PSDMR, partidul nu mai avea un ziar cu apariții regulate. Anarhiștii din București se vor folosi de “epilogul” social-democrației și, pentru o scurtă perioadă de timp, în 1898, Panait Mușoiu va publica ziarul anarhist de orientare “uvrieră”, *Munca*. În același timp, se pregătea scoaterea unei publicații anarhiste regulate, care să apară lunar. Acest moment a venit în noiembrie 1900. La această dată a apărut primul număr din *Revista Ideei*, editată de Panait Mușoiu și susținută prin colaborarea fidelă a lui Iuliu Neagu. Rămâne, până azi, cea mai longevivă publicație anarhistă din România. Va apărea până în 1916.

În această perioadă Iuliu Neagu trebuie să o fi cunoscut pe cea cu care s-a căsătorit și cu care și-a unit numele. Este vorba probabil de Neli Negulescu¹¹ din

10. Ștefan Gheorghiu și-a păstrat până la sfârșitul vieții această convingere fundamentală. O va exprima, de asemenea, la o întrunire a muncitorilor din Ploiești, care a avut loc la 1 mai 1910.

11. Asta arată și o notă dintr-un dosar al serviciilor secrete. O găsim trecută acolo ca abonată la *Revista Ideei* pe o anumită Neli Negulescu. A se vedea FDPSPG, dosar 8/1905, fișa 186. Adresa de domiciliu indicată este Strada Oilor.

în general, printr-o mare empatie față de realitatea vieții celor asupriți. În parte, textele sale sunt poetice și idealiste, însă totdeauna pline de forță și centrate pe ideea eliberării oamenilor. În nuvelele și povestirile sale, Neagu se bazează adesea pe dialogurile dintre țărani și muncitori pentru a ilustra astfel numeroasele probleme sociale, sărăcia și condițiile degradante de viață ale acestora, menținute prin autoritatea și birocrăția statului. Opera sa literară dezvăluie astfel nu numai realitatea socială, ci și afecțiunea sa profundă și dragostea sa față de oamenii oprimați. Această dragoste însemna în cazul său și capacitatea de a înțelege și de a putea transmite ceea ce realitatea socială face unui singur om sau unui grup, cum îi poate “rându” sau condiționa și cum îi poate priva de bucuria de a trăi. Iuliu Neagu a luat mereu atitudine în scrierile sale, încercând să-i călăuzească pe oameni către conștientizarea cauzelor nedreptății și către transformarea acestora în fundamente pentru acțiunea revoluționară. Din păcate, în lungii ani de întuneric ai fascismului, iar mai apoi ai dictaturii partidului-stat, Neagu va fi dat uitării. El rămâne însă, fără îndoială, unul dintre marii autori emancipatori români. Înțelegerea sa profundă și concluziile sale anti-autoritare nu s-au potrivit tendințelor autoritare din mișcarea muncitorească și, prin urmare, nu au fost niciodată îmbrățișate. Spre deosebire de Neagu-Negulescu, altul a fost, de exemplu, cazul lui Panait Istrati. La început, atât social-democrații cât și comuniștii au fost entuziasmați de povestirile sale de critică socială, contribuind astfel la popularizarea lor. De la Neagu-Negulescu, însă, nici măcar “burghezia educată” nu putea să se aleagă cu mare lucru. Pentru că aceștia iubeau doar drama, nu și soluția. Ca scrierile sale să fi fost răspândite a lipsit din țară, prin urmare, o mișcare sindicalist-anarhistă activă neîntrerupt. Acest lucru nu a fost posibil, atât din cauza represiunii autorităților și a nenumăratelor calomnii îndreptate împotriva sa, cât și datorită propriilor greșeli (Poporul Muncitor) atunci când a încercat să întemeieze, fără succes, o mișcare vizibilă și puternică la nivel național.

O parte dintre scrierile și studiile lui Neagu-Negulescu ar putea fi folosite ca valoroase documente “neînfrumusețate” ale acelei epoci și chiar introduse în

Mesajul lui Neagu-Negulescu a fost mereu încrederea că oamenii se pot elibera de apăsarea traiului cotidian și că-și pot îmbunătăți purtarea și viața. Aceasta pentru că procesul de conștientizare și de emancipare presupune, de asemenea, lucrul la propriile slăbiciuni.

Neagu-Negulescu a fost un revoluționar complet. Prin urmare, el nu putea să-și ia nimic din gândirea marxistă autoritară, rigidă și, în cele din urmă, ostilă libertății. Personalitate pătimașă și rebelă, Neagu știa că nu „dezvoltarea forțelor de producție”, reclamată de marxism, va duce lucrurile către o direcție revoluționară, ci conștiința revoluționară (de clasă) a oamenilor, pentru că istoria socială nu este irevocabil predeterminată. Ea poate fi schimbată de către oameni atunci când aceștia se adună îndeajuns de mulți laolaltă pentru a merge într-o direcție diferită, pledând în acest sens într-un mod activ.

Trebuie să subliniem și relația de zeci de ani pe care a avut-o cu partenera sa de viață și tovarăsa sa de luptă, Lucreția Bălănescu. Despre ea se cunosc încă destul de puține lucruri. Totuși, i-a fost statornic alături de-a lungul vieții, iar prietenia și iubirea care i-au unit au fost într-atât de puternice încât să-i poată trece împreună de toate greutățile. Așa cum am văzut, niciunul dintre ei nu a avut o viață ușoară. Ce femeie puternică trebuie să fi fost Lucreția Bălănescu!

În timpul vieții sale, Iuliu Neagu a fost foarte cunoscut în mișcarea muncitorească din România, la a cărei formare a luat parte în mod activ. Scrierile sale le erau cunoscute tuturor muncitorilor revoluționari. Până în 1911, le vom putea găsi periodic chiar și în calendarele sindicale anuale (*Calendarul Muncii*) ale Comisiei Sindicatelor, dominată de social-democrați. Găsirea tuturor lucrărilor, traducerilor și publicațiilor lui este însă un demers foarte dificil. În primul rând, sunt destul de numeroase; mai apoi, au apărut în locuri diferite și, în parte, sub diferite pseudonime. Un studiu al literaturii asociate istoriei mișcărilor de emancipare ar putea să-și găsească aici o temă importantă și extrem de generoasă.

Scriitor vădit revoluționar, dar care n-a avut alături voci care să-i popularizeze scrierile, Neagu-Negulescu a fost dat uitării. Scrierile lui Neagu se disting,

Ploiești, oraș în care exista la acea vreme o însuflețită mișcare anarhistă muncitorească și unde Neagu a ținut numeroase prelegeri. Relația lor nu a durat mult, iar motivul despărțirii lor ne-a rămas necunoscut.

Timp de mulți ani o vom găsi alături de el ca parteneră, soție și tovarășă pe Lucreția Bălănescu. Au avut mai mulți copii¹² și au lucrat împreună în cadrul mișcării muncitorești anarhiste/sindicaliste. Lucreția Bălănescu este autoarea unor traduceri din limba franceză și a unor articole de sociologie. De altfel, științele sociale îi interesau pe amândoi.¹³

La sfârșitul anilor 1890, Iuliu Neagu s-a înscris la Universitatea Liberă din Bruxelles, având astfel un alt punct în comun cu Panait Mușoiu. La această universitate cosmopolită și pro-socialistă, Élisée Reclus ținea, de asemenea, prelegeri.

Contribuțiile lui Iuliu Neagu-Negulescu pentru *Revista Ideei* au acoperit un larg spectru de subiecte, iar activitatea lui nu pare să fi cunoscut vreun răgaz. În timp ce scria și edita neobosite texte, lua totodată parte la întâlniri, angajându-se activ în refacerea mișcării muncitorești. A sprijinit înființarea sindicatelor în diferite orașe și regiuni, mai cu seamă în regiunea petroliferă din Prahova, la Câmpina și Ploiești, unde a dat dovadă de o perseverență deosebită. S-a numărat și printre cofondatorii cercului „România Muncitoare”, cerc prin care s-au pus bazele unei noi uniuni sindicale și în cadrul căruia muncitoarele și muncitorii se pregăteau practic și teoretic pentru lupta de clasă și socialism. Când, în 1902, va apărea în cadrul acestui grup ziarul *România Muncitoare*, Neagu va deveni corespondentul publicației, relatând despre întâlnirile de sindicat și contribuind cu multe articole teoretice. Împreună cu Panait Zosin, va încerca să promoveze în paginile revistei sindicalismul revoluționar, pe care marxiștii români îl respingeau și la care se refereau peiorativ ca fiind „boala franțuzească”. Aceștia din urmă își doreau refacerea unui partid electoral social-democrat și câștigarea de mandate parlamentare în vederea influențării politicii de stat.¹⁴ Pe

12. Copiii lor au fost Eugeniu, Narcis, Romulus și Libertatea. O fată, Didonia, a murit în același an în care s-a născut, 1915. Vezi *Documente Omenești*, nr. 3-4, 1915, p. 59.

13. În 1915 vor scoate împreună revista sociologică lunară *Documente omenești*.

14. În relatarea pe care o face despre a doua conferință a cercurilor socialiste – ținută în 1907 la Galați și care va marca începutul unei noi perioade pentru mișcarea socialistă organizată din

de altă parte, opunându-se acestei viziuni, se afla sindicalismul revoluționar cu bursele muncii și cu cooperativele sale, cu ideea ajutorului reciproc și, într-un final, cu aspirația către revoluția socială.

Activitățile cuprinzătoare și greu de reprezentat în totalitate ale lui Neagu-Negulescu au fost expuse în permanență represiunii și supravegherii din partea statului. Pedepsele cu închisoarea, arestările și nenumăratele șicane la care a fost supus nu l-au putut însă doborî. Traiul și l-a câștigat din instalații electrice și din repararea echipamentelor și mașinilor agricole. Nu a fost niciodată plătit ca membru de sindicat sau ca funcționar de partid. În același timp, s-a implicat în organizarea de cooperative artizanale și alimentare. Intuia aici, se pare, posibilitatea ca țărani și muncitorii să-și construiască o existență independentă de exploatarea capitalistă a patronilor. În astfel de cooperative condițiile de muncă și salariile puteau fi în mare parte stabilite chiar de cei care lucrau. În plus, cei implicați deprindeau noi abilități care puteau fi folositoare, în cele din urmă, la edificarea unei societăți libere (idee fidelă strategiei sindicalismului revoluționar de a crește „noua lume în cochilia celei vechi”).

O puternică mișcare revoluționară se va dezvolta în special la Câmpina, între figurile sale marcante regăsindu-se anarhiști și sindicaliști. Printre aceștia se va remarca și militanta sindicalistă Maria Aricescu, tovarășa de viață a lui Ștefan Gheorghiu. Respectată și îndrăgită de muncitori și de țărani, putem spune că ea era “motorul” mișcării muncitorești locale. Împreună cu Neagu va lucra la Câmpina în cooperativele alimentare și se va implica, de asemenea, în înființarea unei școli seculare și raționale pentru muncitori și copiii lor. În felul acesta, lupta împotriva superstițiilor și a analfabetismului era luată de muncitori în propriile lor mâini. Școala se numea „Casa de citit a poporului”. Drept model le vor servi experiențele practice și reflecțiile teoretice ale anarhistului spaniol

România – Constantin Titel-Petrescu rezumă astfel discuțiile avute de cei prezenți în privința tacticii de urmat: „Lupta contra clasei conducătoare numai pe terenul economic – sindical – este inegală. Trebuie făcut mai mult; se impune ca salariații, toți, să se grupeze în masă și în partid politic – distinct – socialist, care să fie opus tuturor celorlalte partide politice de guvernământ, oricum s-ar denumi.” A se vedea Constantin Titel-Petrescu, *Socialismul în România. 1835 – 6 septembrie 1940*, Biblioteca socialistă, București, 1946, p. 211.

Ultimii ani

La mijlocul anilor 1930, Iuliu Neagu-Negulescu se va muta în Transilvania, la Brașov. Aici va ține un mic restaurant, taverna „Dealul Zorilor”, care se pare că devenise un loc de întâlnire pentru țărani și pentru stânga radicală.⁴³ Tot aici va publica în 1935, pentru ultima dată, ziarul care purta titlul atât de definitiv pentru el, *Vremuri noi*. Pe cele opt pagini erau discutate Revoluția din Rusia, cooperativele și proprietatea comună asupra pământului („devălmășia”), mișcarea liberei cugetări și importanța libertății presei. De asemenea, ziarul va promova și colecția tuturor numerelor *Revistei Ideei*, copertate împreună, revistă atât de legată de vechiul său prieten și tovarăș de luptă din București, Panait Mușoiu.⁴⁴

Iuliu Neagu-Negulescu va muri în 1940 la vârsta de 62 de ani.

O viață de luptă prin cuvânt și prin faptă

Întreaga sa viață, Iuliu Neagu-Negulescu s-a dedicat luptei pentru o societate liberă, solidară și fără dominație. Sindicalismul revoluționar, lupta de clasă, anarhismul și cooperativele definesc liniile politico-sociale de care a fost constant atras din tinerețe și până la capătul vieții. Prin activitatea sa scriitoricească – de la multitudinea de drame și nuvele inspirate din viața de zi cu zi, la contribuțiile științifice, la articolele despre luptele sociale ale muncitorilor și țăranilor împotriva exploataților lor și a statului și până la textele sale teoretice și analitice – a urmărit mereu cel puțin două obiective: să formuleze un răspuns privitor la cauzele nedreptăților cu care se confruntau cei exploatați și asupriți și, mai ales, să răspundă întrebării, cum ar putea aceștia să se elibereze și să lupte pentru a crea „Țara Buneînțelegeri”?

În scrierile și în discursurile sale, Neagu-Negulescu folosea un limbaj simplu, pentru a putea fi înțeles de toată lumea, lucru pe care îl face orice bun agitator.

43. A se vedea Ștefan Baciu, *Praful de pe tobă: memorii 1918-1946*, Editura Mele, Honolulu, 1980, p. 10.

44. Vezi *Vremuri noi*, nr. 2, Brașov, decembrie 1935.

târziu, o mișcare teroristă de masă, căreia i se vor alătura inclusiv intelectuali renumiți. Guvernele naționaliste se vor succeda unul altuia.

Panait Istrati și Iuliu Neagu-Negulescu

Înainte de perioada sa din Franța, Panait Istrati (1884-1935), care crescuse într-o mahala a Brăilei, a fost activ în mișcarea socialistă din România. Căile lui Neagu-Negulescu și ale lui Istrati se vor intersecta de multe ori. Acesta din urmă nu a făcut niciodată un secret din antipatia sa față de Neagu-Negulescu, luând poziție publică împotriva lui, atât în cadrul luptelor militante ale docherilor din Brăila, cât și în disputa dintre Ștefan Gheorghiu și *Poporul Muncitor*. În plus, Istrati a părăsit deseori terenul criticii factuale în polemicile sale cu Neagu-Negulescu, pentru a-l ataca pe un ton de multe ori disprețuitor.

La sfârșitul anilor '20, Istrati a călătorit de două ori în Uniunea Sovietică. La cea de-a doua vizită, de această dată neanunțată, a parcurs locuri și regiuni mai îndepărtate și astfel a putut constata asupra muncitorilor, a țăranilor și a oamenilor obișnuiți. Nemulțumirea față de supravegherea și arestările revoluționarilor și ale socialiștilor de către poliția secretă sovietică și-a exprimat-o în scris, prezentându-și publicului internațional impresiile în volumul apărut în 1929, *Spovedanie pentru învinși*. Stânga internațională pro-sovietică se va întoarce împotriva lui Istrati. În România, comuniștii ilegaliști îl vor declara „proscris” și-l vor amenința cu violența fizică. Îl vor numi, de asemenea, „fascist” și „trădător”.

Istrati și-a scris cărțile și povestirile în franceză. Va atinge faima mondială cu „ceata” *Haiducilor*, în 1925. Pentru a face accesibilă această carte și cititorilor din România, Istrati și Neagu-Negulescu vor intra în legătură, iar acesta din urmă îi va traduce romanul. Prima ediție românească va apărea, într-un final, în 1930 la editura „Cugetarea” din București. Acest fapt este și o mărturie a generozității lui Neagu-Negulescu, care lăsase la o parte neînțelegerile cu Istrati din trecut. Desigur, traducerea „renegatului” nu a fost pe placul stângii pro-sovietice din România.

Francisco Ferrer y Guardia (1859-1909)¹⁵, expuse mai pe larg în lucrarea sa *Școala modernă*.

În *Revista Ideei*, Iuliu Neagu a descris într-un mod impresionant viața și condițiile groaznice de muncă ale celor peste 30 000 de muncitori din industria țiteiului din Valea Prahovei și ale familiilor lor. Articolul său „Sondarii”¹⁶, de pildă, prezintă rutina nemiloasă a muncii zilnice, dar și nenumăratele accidente de muncă de atunci. Deseori muncitorii ajungeau să ardă ca niște „torțe vii”, din cauza lăcomiei capitaliștilor și a acționarilor câmpurilor petrolifere. Articolul este un veritabil document istoric care ilustrează necosmetizat realitatea clasei muncitoare românești de la acea vreme.

Activitatea de agitație pentru înființarea de cooperative muncitorești și țăranesti îl va purta pe Neagu prin toată țara. Va străbate astfel satele și micile orașe pentru a-și promova ideile și, totodată, pentru a răspândi scrieri anarhiste și socialiste. Activitatea sa trebuie să fi avut succes, întrucât a reușit să stârnească îngrijorarea guvernului, care va trimite o circulară prefectilor din toate județele cerând „monitorizarea și supravegherea strictă” a lui Neagu-Negulescu. Reproducem această circulară în întregime aici.

Ministerul de Interne. Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale / Numărul 14094 – 23 iunie 1910

Confidențial.

Domnule prefect,

Suntem informați că numitul Ion Neagu, zis Iuliu și Ilie Negulescu, cunoscut luptător și publicist anarhist și conferențiar la cercul „România Muncitoare”, colaborator al revistei anarhiste „Ideia”, dirijată de P. Mușoiu, în calitate de membru al societății cooperative „Poporul”, o instituție privată

15. Ferrer a fost condamnat la moarte de o instanță din Barcelona în 1909 pe baza unor acuzații inventate și, ulterior, a fost împușcat. Uciderea lui a dus la proteste de masă în Spania și în întreaga lume, inclusiv în România. Ani de zile după aceea a fost amintit și comemorat în presa progresistă și muncitorească a vremii. Un exemplu în acest sens îl constituie articolul dedicat lui Francisco Ferrer și semnat de Panait Istrati. Inițial publicat în *Calendarul Muncii* din 1910, articolul poate fi, de asemenea, găsit în volumul *Trei decenii de publicistică. Scăpare de condei* (1906-1916), vol. I, Humanitas, București, 2004, pp. 118-121.

16. Iuliu Neagu, „Sondarii”, *Revista Ideei*, nr. 58, 1906.

înființată de curând în capitală din inițiativa lui Neagu, face dese călătorii prin orașele și comunele rurale din țară, având abonament pe CFR, în scop de a înființa, atât la orașe cât și la sate, secțiuni ale cooperativei „Poporul” și sindicate de breaslă muncitorești.

Negulescu/Neagu sub această calitate are posibilitatea și chiar se dedă la cea mai largă propagandă a ideilor libertare, reușind să intre astfel nebănuit printre muncitorii de toate categoriile, printre micii funcționari, preoți, învățători etc., atât de la orașe, cât și de la sate și cărora le împărtășește ideile lui.

Susnumitul are în prezent însărcinarea de curier a întregii mișcări socialiste și libertare din țară și și-a luat asupra-și organizarea de cluburi, cercuri și cooperative în toate localitățile în care există un proletariat cât de [ilizibil din cauza unei pete de cerneală – nota mea] condițiuni favorabile unei astfel de mișcări.

Pentru a se putea pune stavilă acestei periculoase propagande, aveam onoarea de a vă ruga, Domnule Prefect, să binevoiți să luați măsuri ca ori de câte ori Negulescu își va face apariția prin vreo localitate din județul d-voastră, să fie de aproape supravegheat, raportându-se Ministerului.

Semnalmentele lui Negulescu sunt: etatea circa 35-36 ani, statura aproape înaltă, corpolența subțire, sveltă, obrazul oacheș, prelung, fruntea lată, ochii negri, sprâncenele negre, părul negru mare, dat peste cap, poartă barbă / barbă neagră, rară, are pe față semne de vărsat bine pronunțate.

*Semnat Ministru: M.N. Săveanu*¹⁷

Odată cu dezvoltarea și creșterea mișcării muncitorești iau amploare și conflictele interne dintre diferitele curente socialiste. Nu mai târziu de 1910-1911, pozițiile anarhiste și sindicaliste nu vor mai avea o platformă deschisă în revista *România Muncitoare*, publicată de Partidul Social-Democrat și de Comisia Generală a Sindicatelor din România.

Teoriile marxiste, ideea centralizării și a ierarhizării organizațiilor muncitorești au câștigat prim-planul față de ideile auto-organizării și federalismului. Pentru a reuși acest lucru marxistii s-au folosit, pe de-o parte, de

17. A se vedea dosarul 6619/1910, fișele 15 și 16 din Arhiva CC al PMR (Arhiva Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român). Fondul se găsește în Arhivele Naționale din București. Dosarul original purta titlul „Prevenirea mișcărilor și grevelor revoluționare”.

Neagu-Negulescu împreună cu soția sa Lucreția, editura la care a apărut volumul se numea „Cultura Socială”. Împotriva pseudo-culturii patriarhale, reacționare și opresive, promovată de biserică și predominantă în școlile de stat și în presa burgheză, cei doi vor publica texte de emancipare în favoarea autodeterminării femeilor, precum și scrieri destinate trezirii țăranilor la lupta de clasă. Astfel, printre altele, vor apărea textele *Dragostea liberă*, aparținând profesoarei și anarhistei Madeleine

Vernet (1878-1949) și o dramă socială țărănească cu titlul *Moș Andrei*, scrisă de Neagu-Negulescu.

Se pare că familia Neagu locuia împreună cu la Șerbănești, în Moldova, la aproximativ 20 de kilometri de orașul Suceava. Aici se născuse și crescuse Lucreția Bălănescu. În această casă vor înființa o bibliotecă și vor organiza distribuția materialelor tipărite.

Eforturile și mișcările de emancipare din țară vor deveni însă tot mai dificil de susținut. După încercarea eșuată de rebeliune revoluționară din orașul basarabean Tatarbuniar din 1924, guvernul român va interzice Partidul Comunist. Membrii de partid aflați la conducere vor pleca în exil, în timp ce activiștii vor continua munca în ilegalitate. Au urmat represalii împotriva întregii stângi. În acest timp fasciștii naționaliști și creștini luaseră avânt pentru a ajunge, mai

și terorizați în mod repetat. Guvernul i-a declarat „trădători”, „spioni ruși” și i-a acuzat de „lipsă de patriotism”. Cu toate că pedeapsa cu moartea fusese oficial abolită, membri ai guvernului, dar și voci aparținând mișcării ortodoxo-fasciste, aflată atunci în plină ascensiune⁴⁰, cereau executarea socialiștilor. Ca urmare, sub pretextul că ar fi încercat să evadeze, unii dintre revoluționari au fost „împușcați în timpul evadării”.

Publicistică neobosită pentru eliberare și autodeterminare

Printre deținuții din Văcărești s-a numărat și Iuliu Neagu. Cu ajutorul unor prieteni, acesta a reușit să strecoare în închisoare hârtie și creioane și să scrie în celula sa *Arimania sau Țara Buneiînțelegeri: orînda întocmirilor omenеști după potrive faptelor firești*.

În decembrie 1921 va fi eliberat din închisoare și se va întoarce la Brăila, unde-și va continua munca în mișcarea muncitorească. Va duce cu el și *Arimania*, care va apărea în 1923, în Biblioteca Sociologică, colecție editată de Neagu. Vânzarea și distribuirea lucrării vor fi organizate prin librăria „Casa Poporului” din Galați.

Neagu-Negulescu, consecvent cu convingerile sale sindicaliste, va publica în 1924 – de această dată la București – textul fundamental al sindicalistului revoluționar francez Hubert Lagardelle (1874-1958), *Sindicalismul*, pe care tot el îl tradusese în românește.⁴¹ Pagina de titlu poartă următoarea declarație: „Nici corporatism, nici parlamentarism, nici anarhism, nici bolșevism”.⁴² Conduasă de

40. În perioada respectivă aceste voci încep să se organizeze și să aibă o influență politică și socială tot mai mare. Corneliu Zelea-Codreanu va înființa, de exemplu, în 1922 la Iași Asociația Studenților Creștini, iar mai apoi, în 1923, alături de profesorul A.C. Cuza, Liga Apărării Național-Creștine. În 1927, separându-se de LANC, va înființa Legiunea „Arhanghelul Mihail”, iar în 1933 Partidul „Totul pentru Țară”. În 1935 va apărea un alt partid cu tendințe antisemite și de extremă dreaptă, Partidul Național Creștin, condus de A.C. Cuza și de Octavian Goga.

41. Lagardelle a fost activ în federația sindicală CGT. Pe la mijlocul anilor '20 va trece însă în tabăra fascistă și va deveni ministru al muncii în guvernul pro-fascist de la Vichy.

42. A se vedea Hubert Lagardelle, *Sindicalismul*, Tipografia „Cultura”, București, 1924.

jumătăți de adevăruri (ca, de exemplu, de afirmația că anarhiștii erau împotriva organizării sau că se lăsau conduși doar de emoții și impulsivitate). Pe de altă parte, cei mai cunoscuți anarhiști, militanți deja dovediți ai mișcării muncitorești, erau acuzați cum că ar fi fost „informatori ai poliției” sau „teroriști”¹⁸. Cu mare aplomb a fost răspândită și afirmația că o societate anarhistă ar fi utopică și, prin urmare, nerealizabilă.¹⁹ La toate acestea se adaugă ostracizarea publicațiilor anarhiste (cum ar fi *Revista Ideei*) și disciplina organizațională îndreptată împotriva unor întregi grupuri sindicale, care, așa cum s-a întâmplat la Ploiești, formaseră „cercuri de propagandă sindicalistă”.²⁰

O luptă corectă de idei și argumente nu a fost dorită de marxiștii de la PSD și de la CGSR, aceștia fiind mai degrabă preocupați de propria lor putere și autoritate asupra mișcării muncitorești. Această situație a dus, printre altele, la o ruptură organizațională între adepții tendințelor anarhiste și cei ai curentului sindicalist, datorată și faptului că posibilitățile de dezvoltare și de exprimare liberă, de agitație liberă erau strict restricționate în cadrul „centralei sindicatelor”. O parte a anarhiștilor și a sindicaliștilor, cei grupați în jurul lui Ștefan Gheorghiu, au rămas în CGSR și au continuat să acționeze de acolo. Cealaltă parte a încercat să-și construiască propriile structuri sindicale și o rețea “federalistă” de sindicate. Purtător de cuvânt și organizator al acestei din urmă tendințe era Iuliu Neagu-Negulescu.

18. A se vedea, de exemplu, campania de calomniere dusă de *România Muncitoare* împotriva anarhistului bucureștean Adolph Reichmann. Vezi Veith, *Unbeugsam...*, pp. 147-151.

19. În epoca modernă, ideile anarhiste s-au materializat pentru câteva luni în timpul revoluției sociale din Spania anulului 1936. Din 1918 și până în 1921 a existat un teritoriu organizat și administrat conform ideilor anarhiste în Ucraina. Ambele societăți anarhiste s-au bazat pe sprijinul majorității populației și au fost, în cele din urmă, învinse militar de comuniști (Rusia/Ucraina) sau de comuniști/social-democrați (Spania). În neolitic ar fi existat pentru câteva mii de ani o societate egalitară, fără autoritate, care ar fi luat ființă în urma unei revoluții sociale. Vezi și <http://www.urkommunismus.de/catalhueyuek.html>, accesat la 3 ianuarie 2018.

20. Pentru mai multe detalii, a se consulta Veith, *Unbeugsam...*, p. 95 și urm.

Atacul reacționar împotriva mișcării muncitorești

În martie 1911 a apărut pe scena publică o nouă organizație care promova înființarea „sindicatelor naționale”. Deși mai existaseră încercări anterioare din partea naționalistă de a înființa „sindicate galbene”, potrivnice luptei de clasă, acestea nu au reprezentat decât rareori o amenințare sau o provocare la adresa sindicatelor socialiste. Lucrurile au stat însă diferit cu această nouă organizație. Și asta pentru că, de această dată, dintre sindicaliștii activi de la „România Muncitoare”, cei de tendință socialist-anarhistă se alăturaseră naționaliștilor de la *Poporul* și de la asociația „Ginta Latină”. Împreună au publicat săptămânalul *Poporul Muncitor*, în coloanele căruia va fi puternic atacată mișcarea sindicalistă internaționalistă din jurul *României Muncitoare*. Dintre liderii noii asociații, care ar putea fi mai degrabă descrisă drept o alianță hibridă, îi putem numi pe avocatul și politologul Mihail M. Paraschivescu, fost susținător al Partidului Conservator, pe medicul generalist Anton Ionescu și pe propagandistul anarho-sindicalist Iuliu Neagu-Negulescu. Printre susținători s-au numărat și cunoscuți informatori ai serviciilor secrete.

Poporul Muncitor făcea impresia unui amestec necizelat de sindicalism, naționalism etnic, de elogi monarhiste și articole antisemite. Deși unul dintre primele articole publicate se intitula „Moartea sindicatelor anarhiste” și deși toate

fundamental, *Factorii revoluției sociale*³⁸. În acest text îl citează pe teoreticianul sindicalist francez George Sorel (1847-1922) și prezintă, prin exemple practice, organizarea în sindicate și „sfaturi” a unei societăți eliberate după o revoluție socială victorioasă. Tot aici face o analiză a situației economice a României, a industriei și a resurselor naturale și le cere muncitorilor să-și conștientizeze situația, făcând apel, în cele din urmă, la revoluția socială. Va critica, de asemenea, presupusa „știință” a marxismului (pe care o numea „fără suflet”) și va încerca să clarifice ceea ce înțelegea prin termenul de „dictatură a proletariatului”: „o ușă deschisă pentru distrugerea burgheziei”.

Neagu-Negulescu va participa și la pregătirile pentru înființarea în România a unui partid comunist. La data de 8 mai 1921, când partidul a fost lansat la București, îl vom găsi printre membrii săi fondatori. La conferința care a urmat, Neagu-Negulescu și-a asumat munca organizatorică și de protocol și a făcut apel la unitatea muncitorilor în Partidul Comunist.³⁹ Din procesele-verbale ale congresului fondator care au fost publicate reiese că-și imaginase o republică socialistă a „sfaturilor”, la care spera să se ajungă prin organizarea într-un partid comunist. Această viziune însă excludea tocmai regimurile autoritare și centraliste, pe care, în cele din urmă, partidele comuniste ajunse la putere le vor instaura. Alte intervenții documentate ale lui Neagu-Negulescu de la congresul fondator abordează zone ca, de pildă, „creștere și educație”, precum și „libertatea cuvântului și a presei”. Tocmai aceasta din urmă era în mod repetat refuzată în România curentelor socialiste, iar promovarea unei orânduirii sociale socialist-anarhiste era aspru prigonită la acea vreme. Tot la congresul fondator, delegații vor hotărî să se alătore Internationalei a Treia Comuniste. Autoritățile vor profita imediat de această ocazie, iar soldații și jandarmii deja pregătiți vor lua cu asalt adunarea și îi vor aresta pe toți delegații prezenți. 271 de socialiști au fost aruncați în temniță, majoritatea ajungând în infama închisoare de tortură Văcărești din București. Cea mai mare parte dintre ei au fost ținuți închiși timp de peste un an, iar mulți au fost torturați

38. I. Neagu-Negulescu, *Factorii Revoluției Sociale*, Editura Universității Populare Socialiste, Câmpina, 1920.

39. Vezi „Crearea Partidului...”, p. 41 și urm. și p. 435.

Autoritățile române vor intensifica persecuția și supravegherea socialiștilor, aceștia pornind la rândul lor un proces de reorganizare. Unii dintre sindicaliști, entuziasmați de Revoluția rusă și de sloganurile sale (niciodată însă aduse la viață), de ideea consiliilor (sovietelor) și a controlului dat lucrătorilor, se vor orienta către organizarea într-un partid. Acest lucru ar fi trebuit să contribuie și la aducerea laolaltă a forțelor revoluționare, mai ales după eșecul înființării unei organizații sindicaliste revoluționare.

Iuliu Neagu-Negulescu va deveni membru al Partidului Socialist din România și, în 1919, redactor la *Muncitorul Socialist*. În 1920 va avea funcția de secretar al Comisiei Locale a Sindicatelor din Valea Prahovei. În această calitate va formula plângeri împotriva obstrucționării activității sindicale la compania petrolieră „Steaua Română” din Câmpina. În cele din urmă, desfășurarea evenimentelor în acest caz va conduce la o grevă generală, la care Neagu-Negulescu va participa ținând discursuri în timpul adunărilor.³⁷ În același an va organiza lecturi și prelegeri la nou-înființata Universitate Populară Socialistă din Câmpina și va publica în seria de broșuri a acestei școli muncitorești un text

37. Vezi „Crearea Partidului Comunist Român – Mai 1921”, București, 1971, p. 276 și urm.

elementele indicau contrariul, asociația a fost poreclită „anarhistă”. Încă de la primul număr comun, *România Muncitoare* era atacată de pe poziții reacționare și naționaliste. Atât activitatea *României Muncitoare*, cât și cea a mișcării muncitorești și sindicaliste internaționaliste era acuzată ca fiind „anti-românească”, „indecentă” și, mai mult, „controlată dinafară”. Se făcea apel la „o nouă clasă muncitoare”, care să lupte „pentru o viață mai bună” sub „steagul românesc” și care să aibă „un veritabil caracter românesc”.²¹ Într-o deplină ignorare a realității și, în plus, supraestimându-și propria însemnătate, era proclamat „sfârșitul mișcării anarho-socialiste”: „Știam că mișcarea socialistă anarhistă de la noi și-a trăit traiul, a murit lovită de sulița biruitoare a Sfântului Gheorghe al muncitorimii”.²²

Articolele antisemite și relatările pompoase despre larga popularitate a „sindicatelor naționale”, de altfel inventată, au transformat ziarul într-o „foaie” plină de otrăvă și de minciuni. Uimitor a fost și faptul că în *Poporul Muncitor* au fost publicate articole care se găseau pe poziții ideologice direct antagonice, lucru posibil din pricina diferitelor aripi politice active atât în interiorul „sindicatului național”, cât și al redacției ziarului. În timp ce sindicaliștii ca Neagu-Negulescu solicitau o organizare și o administrație descentralizată, dorind în mod explicit ca noțiunea de „națiune” să fie înțeleasă doar ca marcă de „diferențiere” față de sindicatele social-democrate, „Ginta Latină”, prin vocile sale, solicita „naționalizarea” industriei, îi aclama pe Rege și familia regală, elogia Biserica Ortodoxă și acționa fățiș în direcții antisemite. Toate acestea erau poziții criticate și respinse hotărât de anarho-sindicaliști.²³ Rămâne greu de explicat până azi cum și de ce două grupuri atât de fundamental opuse au putut face parte din aceeași organizație. Pe de altă parte, abia dacă au existat acțiuni comune la care cele două grupuri să fi participat împreună.

21. Vezi *Poporul*, nr. 9 (1) din 20 martie 1911.

22. *Ibidem*.

23. De pildă, A. Glotașu din Brăila, membru al „sindicatelor naționale”, vorbește împotriva antisemitismului într-o scrisoare trimisă redacției în 15 mai 1911. A se vedea *Poporul Muncitor*, nr. 9 din 22 mai 1911.

Sindicaliștii din jurul lui Neagu-Negulescu se vor concentra pe lupta de clasă și pe construirea uniunilor sindicale revoluționare. La inițiativa lui Neagu-Negulescu, în iulie 1911, s-au constituit la Brăila și Galați grupuri sindicale active formate din chelneri și docheri. Articolele prin care acesta relatează luptele colective purtate în acea vreme nu conțin viziuni naționaliste, ci redau realitățile sociale, fiind astfel documente istorice valoroase.

În lupta împotriva aducerii de macarale de mărfuri grele în portul Brăila, sindicaliștii revoluționari din jurul lui Neagu și cei organizați în cadrul Comisiei Sindicatelor au luat poziție împreună. Ștefan Gheorghiu a făcut chiar și donații fondului de solidaritate pentru docheri deschis de *Poporul Muncitor* la Galați.²⁴ Aparent, gestul i-a încurajat pe aceștia din urmă să insinueze că Ștefan Gheorghiu ar fi fost, de fapt, de partea lor. Pe pagina de titlu a ziarului au publicat o fotografie a lui Gheorghiu, personalitate profund admirată de muncitori, cu titlul „Galeria luptătorilor noștri”.²⁵ Doreau astfel să sugereze că Gheorghiu li se alăturase. Încercarea stângace de „racolare” a fost respinsă hotărât și în mod public de Gheorghiu în *România Muncitoare*. În același timp, el a declarat încheiată și prietenia cu Neagu-Negulescu.²⁶ Acesta a răspuns la rândul său în următorul număr al *Poporului Muncitor*, susținând că nu era responsabil pentru reproducerea fotografiei și că nu știa de publicarea articolului. În replica sa, Neagu sublinia acordul dintre el și Gheorghiu în chestiunile politice și sociale fundamentale. Ambii susțineau „transformarea socială”, diferența făcând-o doar tactica. Neagu discuta, de asemenea, situația tensionată dintre „sindicatul național” și membrii CGSR de la „România Muncitoare”. În unele orașe se ajunseseră chiar și la atacuri violente ale sindicaliștilor internaționaliști împotriva celor de la „sindicatul național”, iar în *România Muncitoare* voci ale conducătorilor social-democrați și socialiști exprimau intenții de asasinat la adresa lui Neagu. Cunoscutul redactor marxist M.Gh.Bujor (1881-1964)

24. Vezi *Poporul Muncitor*, nr. 14 din 29 iunie 1911.

25. Ibidem.

26. Vezi *România Muncitoare*, nr. 34 din 3 iulie 1911.

exploataților lor. Evenimentele revoluționare au pus în mișcare întreaga lume și au fost întâmpinate cu entuziasm de către marea parte a clasei muncitoare internaționale. Un rol important în revoluția socială care se petrecea în Imperiul Țarist l-au avut grupurile și organizațiile anarhiste și sindicale care au inițiat, în cadrul consiliilor muncitorilor și soldaților sau al comitetelor locale, transformarea societății de jos în sus și edificarea unei lumi noi, mai echitabile.

Într-o mare parte a Ucrainei erau majoritari anarhiștii revoluționari din jurul lui Nestor Makhno, iar între 1917 și 1922 aceștia au putut să consolideze acolo structurile unei societăți libere, anarhiste. Despre suprimarea sângeroasă de către bolșevici a forțelor anarhiste și sindicale, muncitorii din celelalte țări vor afla însă doar încetul cu încetul. Revoluția rusă va fi sprijinită de grupurile anarhiste și sindicale din întreaga Europă, care vor ajunge să conștientizeze doar treptat politica dictatorială a Partidului Comunist și a lui Lenin (ajunși la putere printr-o tactică pucistă). Prin termenul de „dictatură a proletariatului”, muncitorii, țărani și nu puțini anarhiști/sindicaliști revoluționari înțelegeau o perioadă de tranziție în care contra-revoluția capitaliștilor, monarhiștilor și a naționaliștilor să fie suprimată și combătută, timp în care trebuia să se pregătească și trecerea către societatea fără clase. Și în România, Revoluția din Rusia a fost salutăată de toate cercurile socialiste. Este și cazul lui Neagu-Negulescu.

Membru fondator al Partidului Comunist

La sfârșitul Primului Război Mondial, marea câștigătoare în România a fost clasa conducătoare. Teritoriul statului s-a dublat. Transilvania, Banatul, Bucovina și Basarabia aparțineau acum României Mari. Însă nou-apăruta Uniune Sovietică, cu înfățișarea sa anticapitalistă și socialistă, era percepută de către statul român ca o permanentă amenințare. La urma urmei, prin revoluție, muncitorii și țărani puseseră capăt despotismului de secole al statului țarist și exploatații nemiloase la care erau supuși de conducătorii și susținătorii săi.

un alt punct pe care-l avea în comun cu Ștefan Gheorghiu. Mutat și el la Brăila, acesta din urmă însuflețea aici o puternică mișcare muncitorească, profund influențată de sindicalismul revoluționar. Împotriva voinței declarate a federației sindicale „România Muncitoare”, Gheorghiu a înființat în 1913 împreună cu lucrătorii din orașele portuare, Uniunea Lucrătorilor de Transport pe Apă și pe Uscat din România, care va aduna peste 4 500 de membri.

Condițiile proaste de muncă și reducerea operațiunilor de descărcare din port, datorită introducerii macaralelor de mărfuri grele, au condus la declanșarea unei mișcări de masă a muncitorilor și la o situație revoluționară la Brăila. Ministrul de interne de atunci, Take Ionescu, va comunica unei delegații a muncitorilor că mai degrabă ar lăsa orașul să ardă din temelii decât să răspundă cerințelor greviștilor. Va fi trimisă în oraș armata și se va declara starea de asediu, iar muncitorii greviști, socialiștii și sindicaliștii vor fi persecutați și terorizați.³⁵

Într-un târziu, cam în această perioadă trebuie să se fi ajuns la o reconciliere între Ștefan Gheorghiu și Iuliu Neagu-Negulescu. În ziarul sindicatului lucrătorilor din transporturi, *Tribuna Transporturilor* (de care se ocupa Ștefan Gheorghiu), va apărea un lung articol analitic pe tema sociologiei, semnat de Neagu.³⁶ Acesta își va continua la Brăila și la Galați activitățile inspirate de viziunea sindicalist-anarhistă, chiar și după 1914, anul morții lui Gheorghiu. Împreună cu tovarășii săi, va iniția acțiuni de agitație împotriva războaielor balcanice și împotriva Primului Război Mondial, afirmând în acest sens o viziune antimilitaristă de principiu. Va susține, de asemenea, solidaritatea internațională a muncitorilor împotriva celor care instigau la război.

Proteste împotriva războiului și a creșterii costurilor de trai care au avut loc în diverse orașe vor fi oprite de autorități într-un mod brutal, violent. În 1916, anul intrării României în război, vor fi interzise ziarele critice și cele socialiste. Va fi și cazul *Revistei Ideei*.

În octombrie 1917, în Imperiul Rus, muncitorii, țărani și soldații s-au ridicat într-o veritabilă revoluție socială împotriva conducătorilor și

35. Vezi M.Gh. Bujor, *Ștefan Gheorghiu și epoca sa*, Editura Politică, București, 1968, p. 219.

36. Vezi *Tribuna Transporturilor*, nr. 7-8 din 22 decembrie 1913.

cerea, de pildă, ca Neagu „să fie vizitat cu un revolver”.²⁷ Referitor la această situație acesta din urmă scria: „Iată de ce socot toate nimicurile, suspectările și injuriile ce ni le adresăm reciproc, ca pe niște zădărnicii, ce sunt menite să ne slăbească înaintea dușmanului comun, ce ne râde cu dispreț în față.”²⁸ Cu câteva numere înainte, Neagu relatase deja despre cum, încă de la început, membrii marxiști/social-democrați de la „România Muncitoare” încercaseră să-i pună bețe în roate:

E foarte adevărat, însă, că atitudinea mea în mișcarea aceasta pururea a fost pusă la index de „șefi”, întrucât reprezentam în față-le sindicalismul curat și revoluționar și vecinic am căutat sa le temperez avântul politic, ce vedeam că târâște mișcarea pe urmele decăderii trecute.²⁹

În plus, *România Muncitoare* ațâța și mai mult această atmosferă deja otrăvită. Într-unul dintre articolele scrise de Maria Aricescu, de exemplu, va fi manipulat o propoziție, în așa fel încât, în nota despre Neagu-Negulescu, „autorul” broșurii *Flăcări 'năbușite'*³⁰, redacția ziarului să-l treacă drept „trădătorul” Neagu-Negulescu.³¹

Într-un final, în august 1911, se va încheia cu „sindicatul național”. *Poporul Muncitor* și, împreună cu el, naționaliștii și antisemiții, vor dispărea repede și fără zgomot din peisaj. Curentul sindicalist, care până atunci fusese co-organizat, va păși de acum independent pe scena publică. Obiectivul urmărit din acest moment era constituirea în România a unei federații sindicale anarho-sindicaliste. Cu toate acestea, această inițiativă a fost pornită fără a se face o evaluare publică a daunelor cauzate de „sindicatul național” sindicalismului și

27. Pentru o prezentare mai detaliată a conflictelor din jurul *Poporului Muncitor*, a se vedea capitolul „*Poporul Muncitor* – Spaltung der syndikalistischen und Arbeiterbewegung im Regierungsinteresse?” [*Poporul Muncitor* – divizarea mișcării sindicaliste și a mișcării muncitorești, în folosul guvernului?], în Veith, *Militant...*, pp. 144-159.

28. A se vedea articolul „Zădărnicii”, în *Poporul Muncitor*, nr. 15 din 10 iulie 1911.

29. A se vedea *Poporul Muncitor*, nr. 8 din 15 mai 1911.

30. În *Flăcări 'năbușite'*, apărută inițial la Editura Revistei Ideei, București, 1909, Neagu-Negulescu scria despre răscoala țărănească de la 1907.

31. Vezi *Poporul Muncitor*, nr. 11 din 5 iunie 1911.

mişcării “libere” muncitorești (adică mișcarea liberă de influența partidelor și a social-democrației).

Cele cinci luni la *Poporul Muncitor* îi vor fi reproșate de către adversarii lui Neagu-Negulescu ani la rând după aceea. Prin urmare, o privire detaliată asupra acestei perioade este importantă tocmai pentru a putea să ne apropiem mai mult de motivele și de intențiile sale și pentru a le înțelege mai bine.

Lumină, Unire, Libertate

Acești trei mari termeni simbolizează perfect aspirațiile și țelurile lui Neagu-Negulescu pe tot parcursul vieții sale. Împreună cu tovarășii săi, îi va alege ca subtitlu al primului săptămânal anarho-sindicalist din România, *Mișcarea Socială*, apărut în 1911. Ziarul va face campanie pentru înființarea în România a unei federații sindicale explicit anarho-sindicaliste, care să reunească grupuri sindicale din București, Galați și Brăila. Redacția îi includea pe Lucreția Bălăneanu și pe alți anarhiști cunoscuți ca, de exemplu, pe A. Gălățeanu. Prieten cu Neagu-Negulescu și Panait-Mușoiu, acesta a activat ca publicist anarhist, scriind literatură de popularizare, articole și eseuri pentru presa muncitorească.³²

În *Mișcarea Socială* au fost publicate articole și relatări

despre mișcarea anarho-sindicalistă internațională, dar și contribuții teoretice consistente, precum și materiale despre lupta de clasă din România. Un alt punct important a fost și controversa cu social-democrații de la „România Muncitoare”. Acestia îi atacau pe anarho-sindicaliști pe mai multe direcții, încercând să le compromită influența și să le saboteze dezvoltarea organizațională. Printre altele, lui Neagu-Negulescu i-a fost refuzată participarea la conferința sindicatelor, deși venea ca delegat oficial din partea uniunii sindicale a chelnerilor. La sfârșitul anului 1911 revista a fost nevoită să-și înceteze apariția.³³ Este de presupus că și statul român, care în general a procedat brutal și a cenzurat

32. Printre altele, a publicat revista literară *Pagini Libere*, a fost unul dintre colaboratorii *Revistei Ideei* și a corespondat cu anarhiștii din Europa și SUA.

33. Pentru mai multe detalii, a se vedea „Mișcarea Socială”, în Veith, *Unbeugsam...*, pp. 258-259; precum și lista tuturor articolelor din ziar din anexa de la p. 316.

publicațiile anarhiste, a avut un rol în asta.³⁴

Mulțumită hotărârii anarhiștilor și sindicaliștilor revoluționari, printre care se afla și Neagu-Negulescu, un nou ziar anarho-sindicalist va fi publicat curând după aceea. Numele acestuia era *Vremuri noi*. Încă din 1899 apăruse o traducere făcută de Neagu-Negulescu după unul dintre textele fundamentale ale lui Kropotkin, purtând același titlu. De asemenea, o primă serie din *Vremuri noi* apăruse în 1908. Ziarul promova poziții anarho-comuniste și sindicaliste, iar printre colaboratori se numărau Panait Mușoiu și A. Gălățeanu. Și această publicație a trebuit să-și înceteze apariția peste puțină vreme.

Astfel lovit, sindicalismul va prinde totuși rădăcini la Galați și Brăila. Neagu-Negulescu se va muta la Brăila în jurul anului 1912 și va ajuta la înființarea uniunilor sindicale și a cooperativelor muncitorești. Va ține, de asemenea, conferințe despre istoria mișcării muncitorești, despre scopurile și mijloacele sindicalismului revoluționar și prelegeri de sociologie.

Spre deosebire de mulți dintre anarhiștii și sindicaliștii epocii sale, Iuliu Neagu a fost într-o mai mică măsură un devotat al teoriilor. Eforturile sale teoretice au avut întotdeauna un scop practic. Acest aspect constituie, de altfel,

34. Autoritățile statului i-au combătut pe anarhiști prin percheziții, confiscări, distrugerea utilajelor tipografice și prin maltratarea celor care munceau pentru publicațiile anarhiste. Toate acestea au putut fi văzute în cazul *Revistei Ideei* sau la *Vremuri noi* (1908), dar și în cazul ziarului *Pâine și Libertate* (1909). “Libertatea de expresie”, trecută și în Constituție, nu era, se pare, recunoscută și anarhiștilor.